

М. Ю. Карацуба

НОВА МОНОГРАФІЯ СИМОНИ ДЕЛИЧ

Komparativna studija o žanru balade u modernoj hrvatskoj i španjolskoj usmenoj tradiciji. – Zagreb, 2011. – 265 s. (Компаративні студії: про жанр балади в сучасній хорватській та іспанській усній традиції. – Загреб, 2011. – 265 с.)

У сучасній фольклористиці залишається традиційно актуальною проблема типологічного дослідження народних пам'яток світової культури. Саме до таких нагальних наукових потреб безпосередньо належить і рецензована монографія, якою передбачене застосування нових компаративних підходів до розгляду жанру балади в хорватській та іспанській традиції в плані діакронії і синхронії. Зауважимо, що в роботі порушено одне з важливих питань сучасної компаративістичної науки – специфіки формування одного з найдавніших фольклорних жанрів – балади – у період його активного національного становлення. У межах монографічного дослідження передбачений розгляд явищ, які можна охарактеризувати як «сходження, перетин» культурних традицій та новаторства (на рівні тематики, образної системи, стильових домінант, жанрових особливостей, засобів поетики тощо) у двох традиціях – сучасній хорватській і традиційній іспанській.

У монографії, що структурно складається зі вступної частини, восьми розділів, висновків і бібліографічних списків, а також малої антології хорватських балад, здійснений порівняльний аналіз окремих показових явищ із культури хорватського й іспанського народів.

Назви розділів, що мають локальний або загальний характер, сигналізують про характер підходів до здійснення зіставного аналізу. Об'єктом уваги дослідниці вибрала, скажімо,

такі характерні ознаки балади, як людська універсальність, компаративні студії традиційної балади, можлива «читацька відповідь» на сюжет традиційної балади про Прокну і Філомелу, специфіка традиційної європейської балади про св. Катарину з Олександрії в окремих народів, сюжет про шляхетну пастушку в різних культурних традиціях; як додаток, запропоновано відомості про хорватську традиційну баладу про св. Ніколу.

У вступній частині книги докладно обґрунтовано вибір теми, її важливість, експліковано концептуальні засади роботи, структуру. Вона містить також інформацію про джерельну базу й використані при дослідженні аналітичні методи. Здійснений у роботі аналіз дає підстави для типологічних узагальнень, уведених авторкою до заключної частини монографії. Бібліографія, підібрана дослідницею, безперечно, становить значну наукову цінність.

Важливим видається запропонований науковцем підхід до розгляду жанру балади: у роботі органічно поєднано спробу комплексного дослідження основних закономірностей його формування і побутування з докладним оглядом окремих, проте дуже показових, характеристик. Стель, у якому репрезентовано баладу, виступає при аналізі поняттям суто творчим, висвітлюючи індивідуальну або колективну тенденцію у використанні традиційної поетики; напрям як фольклористична категорія виробляє мистецьку ідеологію, основні постулати якої проголошують і обговорюють у дискусіях, здійснюється диференціювання напряму на течії і угруповання, формування власного функціонального середовища. Авторка поставила завдання поетапного аналізу закономірних і показових чинників побутування балади на різних територіях, головне – у різних культурних традиціях. При аналізі залучений масштабний арсенал критичних досліджень, які торкаються питання жанрових особливостей балади.

Ураховуючи актуальність теми монографічного дослідження, широкий спектр задіяного матеріалу, різноплановість проблематики дослідження, хотілося б порекомендувати фахівцям-філологам, особливо тим, хто цікавиться питаннями побутування жанру балади в різних європейських культурах, ознайомитися із цим авторитетним і цікавим виданням.